

Boris Charmatz / Terrain

20 BALLARINS PER AL SEGLE XX

DANSA

Raphaëlle Délaunay en *20 Dancers for the XX Century* per Boris Charmatz / Musée de la danse at Les Champs Libres (FR), Rennes, 2012. Nyima Leroy © Musée de la danse

Amb motiu de la celebració de l'aniversari de l'IVAM, aquest presenta el pròxim 23 de febrer l'espectacle *20 ballarins per al segle XX* del coreògraf Boris Charmatz.

20 BALLARINS PER AL SEGLE XX

20 ballarins per al segle XX és la presentació d'un arxiu vivent. Vint artistes de diverses generacions interpreten, evocuen, s'apropien i transmeten solos cèlebres, ara ja oblidats, del segle passat. Uns solos que, originàriament, havien sigut concebuts o interpretats per alguns dels ballarins, els coreògrafs i els artistes de *performance* més significatius de l'escena moderna i postmoderna. Cada artista presenta el seu museu, en el qual el cos és l'espai definitiu per al museu de la dansa. No hi ha, per tant, cap escenari o espai interpretatiu delimitat, sinó que els artistes circulen lliurement entre les sales de la planta baixa i la primera planta del museu, les quals alberguen obres de la Col·lecció. Així, entre les obres d'artistes com ara Anni Albers, Alexander Calder, Gordon Matta-Clark, les Guerrilla Girls, Martha Rosler, Basquiat o Juan Muñoz, diversos ballarins interpretaran peces de Merce Cunningham, Sanja Iveković, Michael Jackson o Pina Bausch.

BALLARINS

Djino Aolo Sabin

Boris Charmatz

Ashley Chen

Olga Dukhovnaya

Jacquelyn Elder

Tim Etchells

João Fiadeiro

Letizia Galloni

Nestor García Díaz

Laurence Laffon

Filipe Lourenço

Mackenzy Bergile

Fabrice Mazliah

Vera Mantero

Julien Monty

Sonja Pregrad

Marlène Saldana

Sonia Sánchez

Asha Thomas

Javier Vaquero Ollero

Boris Charmatz

Boris Charmatz (Chambéry, França, 1973), és ballarí, coreògraf i director de Terrain des de gener de 2019. Des de 2009 fins a desembre de 2018, ha sigut director del Centre chorégraphique national de Rennes et de Bretagne que ha transformat en un museu de la dansa de nova concepció. Autor d'una sèrie de peces memorables en la història de la dansa, desde *Aatt enen tionon* fins *10000 gestes*, els projectes de Boris Charmatz se centren en investigar, repensar i desenvolupar la dansa des de diferents perspectives. Tot i mantenir una extensa activitat de gires, periòdicament també pren part en esdeveniments d'improvissació amb Saul Williams, Archie Shepp i Médéric Collignon, i continua col·laborant com a ballarí amb Anne Teresa De Keersmaecker i Tino Sehgal. Artista associat al Festival d'Avinyó en 2011, ha estat artista invitat al MoMA (2013), a la Tate Modern (2015), al Museo Reina Sofía (2016) i al MACBA en col·laboració amb el Mercat de les Flors (2018). Actualment prepara *infini*, el seu nou treball.

Programa: *L'Après-midi d'un faune*, de Vàtslav Nijinski; *Étude révolutionnaire*, d'Isadora Duncan; *Les Disparates*, de Dimitri Chamblas i Boris Charmatz; i rememoració de *Projet de la matière*, d'Odile Duboc.

BIOGRAFIES

DJINO ALOLO SABIN

Djino Aलो Sabín va començar la carrera com a ballarí autodidacta amb el grup de dansa hip-hop Bad Boyz, elegit millor grup de Street Dance a Kisangani (República Democràtica del Congo) el 2009 i el 2011. Posteriorment, va estudiar dansa contemporània durant cinc anys als Studios Kabako (Kisangani). El 2016 va rebre el premi Adami Danse Talent Award i es va unir a la companyia Maguy Marin. Des de 2017 col·labora amb Boris Charmatz (*10000 gestes*, *A Dancer's day* i *La Ruée*). Paral·lelament a la carrera com a intèrpret, Djino Aलो Sabín hi va produir la primera peça, *Debout-es Relever*, el 2015, i actualment està treballant en el seu solo, *Piki Piki*.

Programa: *Un peuple qui danse* inspirada en *More, more, more... Future* de Faustin Linyekula. Ball durant minuts, durant hores de ndombolo (dansa moderna congolese) en actitud krump.

ASHLEY CHEN

Ashley Chen es va formar al Conservatori de París i es va traslladar a Nova York

l'any 2000 per a unir-se a la Merce Cunningham Dance Company. Després de quatre anys va tornar a França per a unir-se al Ballet de l'Òpera de Lió, amb obres de Trisha Brown i William Forsythe, entre altres. Com a ballarí, col·labora en tot Europa amb diversos coreògrafs. Chen ha creat les seues pròpies obres des de 2013. L'última peça d'aquest, *Rush*, es va estrenar al gener de 2019.

Programa: extractes de l'obra de Merce Cunningham. *Second Hand* (1970), *Suite for Five* (1956), *RainForest* (1968), *Change Steps* (1973) i *BIPED* (1999).

Coreografia de Merce Cunningham © The Merce Cunningham Trust. La coreografia de Merce Cunningham és interpretada per Ashley Chen amb el permís i el suport de Merce Cunningham Trust. Programa presentat en el marc de la Cunningham Centennial Celebration. Tots els drets reservats

OLGA DUKHOVNAYA

Formada al P.A.R.T.S. de Brussel·les i al Centre national de danse contemporaine d'Angers, Olga Dukhovnaya balla regularment per als coreògrafs Maud Le Pladec i Boris Charmatz. En col·laboració amb el videoartista Konstantin Lipatov, desenvolupa projectes en què es mesclen dansa, videoart i animació. El 2012, el seu treball, *KOROWOD*, rep el 3r premi del concurs «Danse élargie», organitzat pel Musée de la danse i el Théâtre de la Ville de París. El 2018 crea *Soeur*, un duo amb el performer Robert Steijn.

Programa: extracte de *Temps moderns*, de Charlie Chaplin, danses folklòriques russes i *La mort del cigne*, d'Anna Pavlova.

JACQUELYN ELDER

Graduada a la Florida State University, Jacquelyn Elder forma part de Martha Graham Dance Company del 2005 al 2012. Més avant col·labora amb Azzure Barton, Rachid Ouramdane, Robert Wilson, Larry Keigwin, Kate Weare, Fabrice Samyn i Olivier Dubois. Enseña a la NYU Tisch School of the Arts, al Hellerau de Dresden, a la DansenHus d'Oslo i al Ballet Du Nord / CCN de Lille. El 2017, interpreta *Maps* de Liz Santoro i Pierre Godard. Actualment balla a *27 Perspectives* (2018), la nova creació de Maud Le Pladec. En paral·lel, treballa en la realització d'un documental sobre la Martha Graham Dance Company, titulat *A Highwire of Circumstance*.

Programa: Elder peces que va interpretar mentre va ser membre de la Martha Graham Dance Company. Són extractes de les obres *Steps in the Street* (1936), *Cave of the Heart* (1946), *Night Journey* (1947), *Diversion of Angels* (1948), *Clytemnestra* (extracte de *Furies*) (1958) i *Acts of Light – Helios* (1981), de Martha Graham. També interpreta el solo *Serenata Morisca* (1916), coreografiat per Ted Shawn, i que va ser ballat per Martha Graham i Doris Humphrey.

No està permès filmar ni fotografiar el treball de Martha Graham.

TIM ETCHELLS

© Chris Saunders

Tim Etchells és un artista i escriptor radicat al Regne Unit, el treball del qual oscil·la entre la *performance*, les arts visuals i la ficció. Ha treballat en una gran varietat de contextos, especialment com a líder del grup de *performance* de renom mundial Forced Entertainment, amb seu a Sheffield.

Exposa, presenta i interpreta treballs en institucions, galeries i festivals importants de tot el món, i actualment és professor d'interpretació i escriptura a la Universitat de Lancaster.

Programa: Tim Etchells presentarà peces de la seua sèrie actual de treballs de text improvisats i experiments, basats en material d'*A Broadcast/Looping Pieces* (2014) i de *Work Files Series* (2013-en curs).

JOÃO FIADEIRO

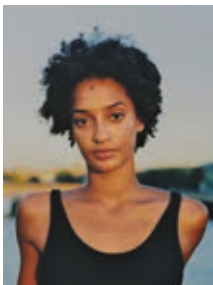

© Cristiano Prim

João Fiadeiro és un intèrpret, coreògraf, investigador, professor i curador portugués. Pertany a la generació d'artistes que va sorgir a la fi dels anys huitanta a Portugal i que va donar

origen al moviment de la Nova Dança Portuguesa. És director artístic d'ATELIER | RE.AL (1990-2019), un espai que juga un paper important en el desenvolupament de la dansa contemporània i de les iniciatives transdisciplinàries a Portugal. Als anys 90, João Fiadeiro va estudiar i va practicar intensivament la improvisació de contacte, fet que el va portar a prosseguir i sistematitzar la pròpia investigació sobre la improvisació sota la denominació de Composició en temps real.

Programa: *I am sitting in a room different from the one you are in now* (1997), solo de l'artista.

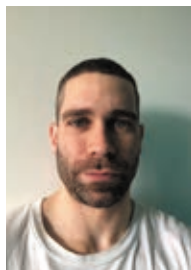

LETIZIA GALLONI

Letizia Galloni es va incorporar a l'École de danse de l'Opéra de Paris el 2001, i el 2009 es va incorporar al Corps de Ballet de l'Opéra on balla com a solista en *La fille mal gardée*, de Frederick Ashton, com a Lise, i en *Le Sacre du Printemps* de Pina Bausch, com l'Elue. També participa en obres coreogràfiques contemporànies, com *Orphée* and *Eurydice* de Pina Bausch, *Rain* i *La Nuit Transfigurée* d'Anne Teresa De Keersmaecker, entre altres. També participa en les creacions *L'anatomia de la sensació*, de Wayne McGregor o *Boléro*, de Sidi Larbi Cherkaoui i Damien Jalet. El 2018 va rebre el premi Arop.

Programa: Pyotr Ilyich Tchaikovski *Pas de Deux* de George Balanchine (1960), *Walpurgisnacht*

de George Balanchine (1980), *Variació de Nikiya* en *La Bayadère* de Rudolf Noureev (1992)

NÉSTOR GARCÍA DÍAZ

Néstor García és un artista i comissari independent de València. Estudia teatre a l'Institut del Teatre (Barcelona) i coreografia a P.A.R.T.S (Brussel·les). Va participar en alguns projectes dirigits per coreògrafs com ara Xavier Le Roy, Noë Soulier, Michiel Vandeveldel i Malika Djardi. Des de 2012 el seu treball es concentra quasi exclusivament en el context museístic, treballa regularment per a Tino Sehgal i està present en totes grans exposicions d'aquest. L'obra d'aquest artista gira al voltant de l'ampliació de la noció de curadoria, considera els cossos i la història oral com a possibles plataformes per a l'exhibició i la conservació de les obres d'art, i qüestiona l'esdeveniment expositiu com a entitat material.

Programa: Visita guiada per algunes obres de Tino Sehgal. Extractes d'*Instead of allowing something to rise up to your face dancing Bruce and Dan and other things* (2000), *Kiss* (2002), *This Variation* (2012) i *Yet Untitled* (2013). *Wall/Floor Positions* de Bruce Nauman i *Roll* de Dan Graham.

LAURENCE LAFFON

Laurence Laffon es forma a l'École de l'Opéra National de Paris, en la qual s'integra en el cos de ballet el 1996. Ha ballat amb els grans ballets clàssics de Rudolf Nuriéiev o els neoclàssics de George Balanchine i de John Neumeier. També ha treballat amb coreògrafs contemporanis, com ara Pina Bausch, Jerry Kylian, Trisha Brown, William Forsythe, Maguy Marin, Angelin Preljocaj i Anne Teresa De Keersmaecker, i ha interpretat peces de Merce Cunningham. Al setembre de 2018 inicia el tercer any d'una llicenciatura en arts de l'espectacle/dansa a la Universitat de París 8.

Programa: extractes de *Glacial Decoy* de Trisha Brown, *Walkaround Time* de Merce Cunningham i variacions extretes dels ballets de George Balanchine.

La coreografia de Merce Cunningham està interpretada amb el permís del Merce Cunningham Trust i el suport d'aquest, un programa presentat en el marc de la Cunningham Centennial Celebration. Tots els drets reservats

FILIFE LOURENÇO

Ballarí, coreògraf i músic, es forma en música i toca en l'orquestra El Albaycín

durant uns anys. Paral·lelament, practica i ensenya danses tradicionals del Magrib. El 1997 ingressa en el Centre National de Danse Contemporaine d'Angers i estableix una col·laboració amb el coreògraf Olivier Bodin. Posteriorment col·labora amb artistes com ara Patrick Le Doaré, Catherine Diverrès, Georges Appaix, Joëlle Bouvier, Boris Charnatz i Olivier Dubois. En 2016 presenta, amb la seva companyia, la primera peça que crea, *Homo Hurens*, a la qual segueix *Pulse(s)* (2018).

Programa: extractes de *Pulse(s)*, solo de l'artista, basat en danses tradicionals del Magrib.

MACKENZY BERGILE

és un artista coreogràfic i compositor francès, format al hip-hop, dansa contemporània i jazz modern. D'origen haitià, la investigació i la creativitat del qual sobrepassa constantment els límits. Es podria pensar que en la diversitat i la polivalència d'un artista resideix la força més gran que té. No obstant això, el seu treball traspua una sensibilitat alegre malenconiosa i agraciada en la relació amb el cos, que s'orienta cap a la cerca d'un moviment sincer. Desenvolupa tota una relació cerimonial amb l'espai i per a aquest, sovint representat com a cultes iniciàtics, de manera que genera formats coreogràfics abundants amb símbols ordinaris i al·legòrics mínims.

Programa: *Son Of Senses* de Mackenzy Bergile.

FABRICE MAZLIAH

Format a Ginebra, Atenes i Lausana, Fabrice Mazliah ballava al Nederlands Dans Theater abans que William Forsythe el reclutara el 1997 per al Ballett Frankfurt i, després, per a la Forsythe Company. Crea diverses peces en col·laboració amb altres artistes, com ara *In Act and Thought*, per a la Forsythe Company, *Telling Stories*, amb el col·lectiu MD, o *Eifo Efi* i *P.A.D.*, amb Ioannis Mandafounis. Des de 2009 és autor, amb el col·lectiu Mamaza, d'espectacles presentats a França i en l'àmbit internacional.

Programa: extractes de les peces *Sider*, *Anguloscuro*, *I Don't Believe in Outer Space*, *Heterotopia*, *Die Befragung Des Robert Scott* i *The Returns*, de William Forsythe.

JULIEN MONTY

En 1997, després d'estudiar dansa clàssica al Conservatoire national supérieur de musique et de danse de París, aquest ballarí francès, va treballar successivament a Nye Carte Blanche, a Noruega; al Ballet Preljocaj, i al Ballet de l'Opéra de Lió. Des de 2001 treballa amb

el coreògraf François Laroche-Valière. El 2010 s'incorpora a Rosas, la companyia d'Anne Teresa De Keersmaeker, i participa en cinc creacions, l'última de les quals és *Mitten wir im Leben sind Bach 6 Cello suiten*. Paral·lelament, el 2005, va fundar el col·lectiu Lodge 22, amb Marie Goudot i Michaël Pomero.

Programa: Solo extracte de *Vortex Temporum*, *Mitten wir im Leben sind Bach 6 Cello suiten*, Anne Teresa De Keersmaeker/Rosas (2013 i 2017).

SONJA PREGRAD

Sonja Pregrad és una coreògrafa i intèrpret amb un Màster en Solo/Dansa/Autoria, amb seu entre Zagreb i Berlín. Actua amb Meg Stuart, Boris Charmatz, Sanja Iveković, Isabelle Schaad i amb altres. Va ser guardonada amb el Premi de Teatre Croat a la millor interpretació femenina i a la millor obra, i amb un esment especial en la 26a Biennal d'Eslavònia el 2018, així com amb el Premi de la Unió de Dansa Croata el 2013, per la fundació i l'organització del festival d'improvisació i art en viu Improspekcije, a Zagreb.

Programa: *Practice makes a Master* (1982), performance que l'artista croata, feminista, activista i pionera del videoart Sanja Iveković va fer el 1982 al Kunstlerhaus Bethanien de Berlín. El 2009 va convidar Sonja Pregrad a interpretar de nou la peça, aquesta vegada tenint present les imatges de les agressions que van seguir els atacs de l'11 de setembre a Nova York

MARLÈNE SALDANA

Actriu, Marlène Saldana treballa amb Sophie Pérez i Xavier Boussiron, i ha treballat amb Daniel Jeanneteau, Jonathan Capdevielle i Jérôme Bel. El 2008 va fundar, amb Jonathan Drillet, The United Patriotic Squadrons of Blessed Diana. Junts van crear *Le Prix Kadhafi*, una trilogia del tercer món presentada al Park Avenue Armory a Nova York, al Nouveau Festival du Centre Georges Pompidou i al Théâtre de Vanves. El 2010 van presentar *Un Alligator Deux Alligators Ohé Ohé* al Théâtre de la Ville, en el marc del concurs Danse Elargie. L'última creació d'aquesta, *Le Sacre du Printemps arabe*, es va presentar a la CND Pantin la primavera de 2017.

Programa: Vito Acconci *Trademarks* (1970), Mike Kelley *Heidi's Four Basket Dances*, (1992–2001).

SONIA SÁNCHEZ

Professora de dansa espanyola des del 1992, Sonia Sánchez ha investigat sobre el flamenc, el Body Weather japonès, les sonoritats i la narrativa a través de

la dansa, tot al llarg de la seua carrera. El 2014 crea la peça *Le Ça*, coproduïda pel Mercat de les Flors i Rencontres chorégraphiques. Fa gires amb peces com ara *El pliege*, *SAI el sueño de la mariposa*, *Rincones y claros de bosques* i *La Mirada 3.0*. Actualment treballa sobre la improvisació amb diversos músics, com ara el pianista Agustí Fernández i el guitarrista Nuno Rebelo.

Programa: *El manantial de mí alma*, peça inèdita de l'artista: «És el moment just, ple de tot el que he viscut, de tot el que he sentit i he ballat. L'espai donarà la forma i el cos serà l'espai»

ASHA THOMAS

Asha Thomas es va graduar en la Juilliard School de Nova York i ha sigut primera ballarina amb l'Alvin Ailey American Danse Theater durant huit anys. El 2007 es trasllada a França, on treballa amb Salia Sanou, Raphaëlle Delaunay, Richard Siegal, Prue Lang i Boris Charmatz, entre altres. El 2010 crea la Compagnie Ima, amb la qual produeix obres pròpies com *CLAY*, un duo amb el ballarí de flamenc Yinka Esi Grave i música en directe de Guillermo Guillén. El 2016, amb el cantant Crystal Pequeño, crea *LIGHT*.

Programa: extractes de *Revelations* d'Alvin Ailey: *I Been Buked*, *Wade in the Water* i una introducció a les danses de jazz.

JAVIER VAQUERO OLLERO

Javier Vaquero Ollero es va graduar en dansa al CODARTS de Rotterdam. Des d'aleshores ha treballat amb diversos creadors, tant als Països Baixos –Nicole Beutler, Conny Janssen Danst, Ann van der Broek, Marta Reig Torres, Dylan Newcomb i Arno Schuitemaker– com fora d'aquests –Xavier Le Roy, Pere Faura, Bea Fernández, Hofesh Shechter i Aimar Pérez Galí. Des de 2010 també crea les seues pròpies obres i exerceix de professor en universitats d'Amèrica llatina.

Programa: Javier recupera de la seua memòria les peces *So here we are* i *Sorrowful songs*, de Conny Janssen Danst, *Dialogue with Lucinda*, de Nicole Beutler, *Sweet Tyranny*, de Pere Faura, i *Muy experimental*, de Bea Fernández, segons l'estructura desenvolupada per a la col·laboració d'aquest en *Retrospective*, de Xavier Le Roy.

VERA MANTERO

Vera Mantero es va formar en dansa clàssica amb Anna Mascolo i va treballar en el Ballet Gulbenkian de Lisboa de 1984 a 1989. A partir de 1987 va abandonar la formació clàssica i va començar una carrera prolífica com a coreògrafa, que inclou *Peut-être qu'elle pourrait danser d'abord et penser ensuite* (1991), *Olympia* (1993), *Poésie et Sauvagerie* (1998), *Le Propre et le Sale* (2016) i *Les Pratiques Propitiatoires des Événements Futurs* (2018). Figura important de la nova dansa portuguesa, participa sovint en treballs internacionals d'improvisació (amb Lisa Nelson, Mark Tompkins, Meg Stuart i Steve Paxton). El 2002 va rebre el premi Almada, i el 2009, el premi Gulbenkian, per tota la seua carrera artística.

Programa: *Perhaps she could dance first and think afterwards* (1991) de Vera Mantero.

20 BALLARINS PER AL SEGLE XX

Agraïment als voluntaris:

María Aparicio
Manuel Caldito
Helena Calvillo
Julia Cambra
Esther Cataluña
Elia Cervera
Eva Flórez
Illya Dmitrovic Gendler
Matilde Gil Villena
Marta Gómez
Zixin Liu
Alba Lozano
Ruth Ruiz
Gala Santamaría
Tania Sushentceva
Sara Trujillo
Mónica Vázquez

Agraïments:

Vito Acconci
The Alvin Ailey American Dance Theater
The George Balanchine Trust
The Trisha Brown Dance Company
The Merce Cunningham Trust
Anne Teresa De Keersmaeker
William Forsythe
Sanja Iveković
Xavier Le Roy
The Mike Kelley Foundation for the Arts
Tino Sehgal

Producció: Terrain I Boris Charmatz. Terrain rep el suport del Ministeri francès de Cultura i la Région Hauts-de-France.

Musée de la danse / Centre chorégraphique national de Rennes et de Bretagne. Direcció: Boris Charmatz. Association financada amb el suport del Ministeri francès de Cultura i Comunicació (Direction Régionale des Affaires Culturelles / Bretagne), la ciutat de Rennes, el Conseil Régional de Bretagne i el Conseil Départemental d'Ille-et-Vilaine.
www.borischarmatz.org

Dissabte 23 febrer 2019. De 16:30 a 20:00 h.

Entrada gratuïta

Big Shush en 20 Dancers for the XX Century per Boris Charmatz. Com a part de BMW Tate Live: If Tate Modern was Musées de la danse? Tate Modern. Joe Humphrys © Tate, 2015

GENERALITAT
VALENCIANA

Conselleria d'Educació,
Investigació, Cultura i Esport

TOTS
A UNA
VELA

IVAM

Col·labora

INSTITUT
FRANÇAIS
VALENCIA